

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 14 вересня 2021 року № 20-1

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази.

За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ) не забезпечено на належному рівні формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, спрямованої на зниження рівня онкологічної захворюваності населення. МОЗ, як головний розпорядник бюджетних коштів, і Національний інститут раку (далі – Інститут), як провідний науковий заклад онкологічного профілю та розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня, у 2018–2021 роках не вжили достатніх заходів для ефективного використання коштів державного бюджету на здійснення основної діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази.

Україна є лідером на Європейському континенті за рівнем онкозахворюваності. На 1 січня 2021 року перебувало на обліку в закладах охорони здоров'я понад мільйон громадян. Смертність від раку в Україні займає друге місце після серцево-судинних захворювань. Незважаючи на це, в державі відсутній програмний документ, яким би визначались основні заходи боротьби з онкологічними захворюваннями. В умовах проведення медичної реформи в Україні належним чином не урегульовано питання участі наукових установ медичного спрямування у наданні необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення (програма медичних гарантій). Не актуалізовано галузевих стандартів в частині визначення нормативів

обладнання та показників якості послуг із діагностики та лікування злоякісних новоутворень, не завершено процесу адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології, не затверджені тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, які відповідали б реальним витратам на їх надання.

Обсяги фінансування не забезпечили ефективної роботи Інституту як провідного наукового закладу онкологічного профілю, метою якої є надання високоспеціалізованої лікувально-діагностичної та консультативної допомоги населенню із застосуванням та впровадженням нових наукових розробок, проведення підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів за профілем його діяльності. На наукову діяльність спрямовано лише 3 відс. (29637,8 тис. грн) загальних витрат 2018–2020 років і I кварталу 2021 року (985568,7 тис. грн), на реалізацію проєктів щодо зміцнення матеріально-технічної бази Інституту, яка має бути основою наукових клінічних досліджень, використано 3,5 відс. (34075,0 тис. грн) загальних витрат.

1.1. На здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази за 9-ма бюджетними програмами у періоді 2018–2020 років і I кварталу 2021 року використано 985568,7 тис. грн, за рахунок чого надана високоспеціалізована лікувально-діагностична та консультативна допомога населенню у тому числі із застосуванням наукових розробок у сфері онкології.

Найбільша частина обсягу використаних бюджетних коштів – 910237,1 тис. грн (92,4 відс.) була спрямована на медичну діяльність Інституту, завдяки чому проліковано 150122 пацієнтів з різних регіонів України та забезпечено функціонування установи.

У 2020 році за КПКВК 2301190 "Здійснення доплат медичним працівникам та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення за рахунок коштів, виділених з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками" (2020–2021 роки), в частині, що стосується Національного інституту раку (далі – КПКВК 2301190), видатки в сумі 8925,5 тис. грн (0,9 відс.) спрямовані на оплату праці у вигляді стимулюючих надбавок медперсоналу Інституту, який забезпечував життєдіяльність населення в умовах пандемії.

За рахунок резервного фонду на капітальний ремонт покрівлі Інституту використано 2693,3 тис. грн (0,2 відсотка).

Разом з тим через незадовільний стан організації медичної діяльності 81263 пацієнти стаціонару не отримали у повному обсязі передбачену державою безоплатну допомогу у стаціонарі, у тому числі в окремих випадках – у післяопераційному періоді.

1.2. Наглядова рада Інституту, яка мала проводити незалежну оцінку результатів наукової діяльності Інституту у 2018–2020 роках та I кварталі

2021 року, не функціонувала. Лише через 10 років після її створення, у червні цього року Урядом визначено її склад. Діяльність Інституту неодноразово розглядалася на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Відсутня ефективна господарська взаємодія між керівництвом Інституту і керівництвом клініки, адміністративними і клінічними структурними підрозділами Інституту та їх посадовими особами. Внаслідок цього, зокрема, накопичуються залишки лікарських засобів (далі – ЛЗ) та виробів медичного призначення (далі – МВ), не усунено неузгодженості в організаційно-управлінській діяльності, що підвищує ризики недостовірного обліку матеріальних цінностей і крадіжок.

1.3. Спрямовані Інститутом на наукову діяльність кошти (29637,8 тис. грн) сприяли участі у міжнародній співпраці, завершенню 13 науково-дослідних робіт (далі – НДР), результати яких впроваджено у 28 медичних закладах та установах України, у тому числі в Інституті, отриманню 13 патентів, опублікуванню 123 статей у міжнародних виданнях, 89 статей у фахових виданнях.

Водночас без визначених критеріїв здійснювалися відбір НДР на 2018–2019 роки для фінансування за кошти державного бюджету та оцінка наукових розробок. У результаті, із 17 НДР, відібраних комісією з питань науково-дослідних робіт МОЗ, для фінансування у 2018–2019 роках у сумі 16585,6 тис. грн, було припинено рішенням МОЗ у 2020 році виконання двох НДР (витрачено 1631,7 тис. грн), не впроваджено одну завершену НДР (вартістю 1343,6 тис. грн), а бюджетні кошти на впровадження результатів наукових досліджень у 2018–2020 роках Інституту взагалі не виділялися. МОЗ, як власником об'єктів права інтелектуальної власності (далі – ОПІВ), не здійснено передання майнових прав на 13 наукових винаходів (патентів), створених Інститутом за державні кошти (не укладено договори), що може свідчити про відсутність попиту на них. Облікована Інститутом вартість окремих ОПІВ становить 1 гривню. Окремі патенти взагалі не перебувають на обліку як ОПІВ, через що можуть бути втрачені в майбутньому як актив Інституту і об'єкт державної власності.

1.4. Із передбачених у 2018–2020 роках на реалізацію проєктів щодо розвитку матеріальної бази Інституту 540358,0 тис. грн (КПКВК 2301130 "Реалізація державного інвестиційного проєкту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні" (2019–2021 роки) (далі – КПКВК 2301130), КПКВК 2301830 "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2018 рік); КПКВК 2301830 "Реалізація державного інвестиційного проєкту "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2019 рік) (далі – КПКВК 2301830), КПКВК 2301840 "Запровадження медичної інформаційної системи в

Національному інституті раку" (2018 рік) (далі – КПКВК 2301840), КПКВК 2301850 "Реконструкція і розширення Національного інституту раку" (2018 рік) та КПКВК 2301850 "Реалізація державного інвестиційного проекту "Реконструкція і розширення Національного інституту раку по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському р-ні м. Києва" (2019 рік) (далі – КПКВК 2301850)) використано 34075,0 тис. грн, або 3,5 відс. загальних витрат. Відповідно цілі їх спрямування, які полягали у забезпеченні удосконалення молекулярно-генетичної діагностики для профілактики раннього виявлення та своєчасного лікування онкологічних захворювань; покращенні якості променевої терапії шляхом встановлення нового обладнання для забезпечення більш ефективних та сучасних методів лікування; завершенні реконструкції і розширення Інституту; запровадженні єдиної інформаційної системи в Інституті, не досягнуті.

На 2021 рік на розвиток матеріальної бази Інституту затверджено 1609724,6 тис. грн (КПКВК 2301100 "Створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку" (2021 рік) (далі – КПКВК 2301100) та КПКВК 2301130), але у I кварталі касові видатки не здійснено.

1.5. Довготривале невирішення низки проблем суттєво погіршує лікувально-профілактичну спроможність Інституту:

- не оновлено застарілу матеріально-технічну базу установи (16 основних клінічних будівель зношені, вичерпаний ресурс 917 од. медичного обладнання, половина з якого в очікуванні ремонту взагалі не використовується в лікувальному процесі);

- накопичено невикористані залишки ЛЗ і МВ, які на початок 2021 року перевищували вартісний обсяг їх використання у 2020 році на 15052,0 тис. грн та станом на 01.04.2021 становили 263370,9 тис. грн, при тому, що, як правило, для забезпечення лікування пацієнти або їх родичи були змушені їх придбавати самостійно. До того ж, благодійні внески пацієнтів становили ще 1706,6 тис. грн, що є прихованою формою надання платних послуг;

- Інститутом скорочено висококваліфікований науковий потенціал (докторів філософії, магістрів), не укомплектовано на 23 відс. середній і молодший медичний персонал;

- не організовано належного харчування хворих (добовий обсяг харчування дорослого онкохворого коливалася від 35,5 до 78,8 відс., дитини – від 36,2 до 72,6 відс. затвердженої добової норми, яка становить для дорослих – 2358,1 ккал, дітей – 2597,0 ккал);

- не створено умов пожежобезпечного перебування медперсоналу і пацієнтів в приміщеннях Інституту і на прилеглий території, чим не забезпечено виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах Інституту, як встановлено Кодексом цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403.

2. МОЗ та Інститутом у 2018–2021 роках не забезпечено належного планування та затвердження кошторисів за КПКВК 2301170 "Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій у закладах охорони здоров'я науково-дослідних установ та вищих навчальних медичних закладах Міністерства охорони здоров'я України" в частині, що стосується Національного інституту раку (далі – КПКВК 2301170) на здійснення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази Інституту в обсязі 340138,6 тис. грн (МОЗ – 214021,9 тис. грн, Інститутом – 126116,7 тис. грн):

2.1. МОЗ у порушення:

– пункту 29 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228), затверджено Інститутом в кошторисах на 2021 рік видатки для придбання предметів та матеріалів, ЛЗ та МВ на загальну суму 116935,3 тис. грн за відсутності підтверджених розрахунків та обґрунтувань;

– вимог абзацу п'ятого пункту 43 Порядку № 228 у кошторисах на 2018 – 2021 роки затверджено Інститутом видатки для проведення розрахунків за теплопостачання, водопостачання, водовідведення, електричну енергію, оплату інших енергоносіїв на загальну суму 96514,3 тис. грн без наявності затверджених лімітів споживання;

– абзацу десятого пункту 47 Порядку № 228, при внесенні змін до кошторису Інституту на 2020 рік затверджено фінансування спеціального фонду за рахунок залишку бюджетних коштів на початок року в обсязі, що на 572,2 тис. грн перевищив суму самого залишку.

2.2. Інститутом у порушення:

– пункту 22 Порядку № 228 потребу в коштах загального фонду для придбання ЛЗ необґрунтовано завищено на 121087,3 тис. грн, а на надання послуг (крім комунальних) не обґрунтовано відповідними розрахунками на 162,3 тис. грн;

– пункту 17 Порядку № 228, при плануванні доходів спеціального фонду на 2019–2020 роки не враховано рівня фактичних надходжень за попередні роки, як наслідок, обсяги доходів занижені на загальну суму 4867,1 тис. гривень.

Зазначені порушення створили умови для подальшого неефективного використання бюджетних коштів.

3. Використані у 2018–2020 роках 34075,0 тис. грн на реалізацію державних інвестиційних проєктів Інституту становили лише 6,3 відс. затверджених в державному бюджеті на ці роки призначень (540358,0 тис. гривень). На 2021 рік на розвиток матеріальної бази Інституту затверджено 1609724,6 тис. грн, у I кварталі касові видатки не здійснено. МОЗ, як головним розпорядником бюджетних коштів, не забезпечено розвитку матеріально-технічної бази Інституту, встановлення сучасного обладнання, розширення лікувальних можливостей закладу, підвищення

якості медичної онкологічної допомоги, не створено належних передумов для запровадження фінансування закладу за програмою медичних гарантій.

МОЗ неодноразово змінено відповідальних виконавців державних інвестиційних проєктів, не забезпечено належного здійснення ними функцій замовника робіт, що призвело до неодноразового перенесення термінів виконання проєктів, збільшення їх вартості. Як результат, реалізація державних інвестиційних проєктів була зірвана. У зв'язку з цим Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проєктів проєкти Інституту були визначені ризиковими, а обсяг бюджетних призначень 2018–2020 років зменшений на 467527,6 тис. грн (з 540358,0 до 72830,4 тис. грн), або у 7,4 раза, та перерозподілений на більш успішні проєкти інших головних розпорядників бюджетних коштів та самого МОЗ.

3.1. Утвореним МОЗ Державним підприємством "Державний будівельний центр МОЗ" (далі – ДП "ДБЦ МОЗ") протягом 2018–2019 років жодного проєкту не реалізовано, його діяльність була збитковою та неефективною. Сплачені ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році кошти у сумі 31993,5 тис. грн за передпроєктні та проєктні роботи для реалізації державного інвестиційного проєкту "Реконструкція і розширення Національного інституту раку по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському р-ні м. Києва" (далі – "Реконструкція і розширення Інституту") використані нерезультативно, оскільки у 2021 році розроблятиметься нова проєктно-кошторисна документація (далі – ПКД). Із них кошти в сумі 20385,1 тис. грн не підтверджені актами виконаних робіт, чим заподіяно матеріальної шкоди. Остаточний розрахунок за проєктні роботи в сумі 2752,2 тис. грн ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році здійснено за відсутності позитивного експертного звіту та кінцевого акта приймання-передачі виконаних робіт. Зазначений факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів.

Через неспроможність ДП "ДБЦ МОЗ" реалізувати проєкти, окремі з яких розпочаті у 2011–2012 роках, МОЗ започаткувало у 2021 році новий проєкт "Створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку" (далі – "Створення сучасної клінічної бази"), до якого, зокрема, включені роботи, передбачені проєктами "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2018 рік), "Реалізація державного інвестиційного проєкту "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2019 рік) (далі – "Покращення якості променевої терапії"), "Реконструкція та розширення Інституту". Проте за КПКВК 2301100 Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку, затверджений тільки в травні (постанова Кабінету Міністрів від 17.05.2021 № 484), із затримкою на 3,5 місяця, паспорт бюджетної

програми – наприкінці липня, план використання бюджетних коштів на 2021 рік Державним підприємством "Укрмедпроектбуд" (далі – ДП "Укрмедпроектбуд") – лише у серпні 2021 року. Це призвело до затримки відкриття асигнувань та створило ризики невикористання **1505000,0 тис. грн** до завершення року.

Реконструкція та введення в експлуатацію нових клінічних корпусів, технологічне переоснащення медичних служб, впровадження сучасних технологій, як матеріально-технічної основи наукових досліджень, передбачалося заходами Генеральної концепції розвитку Інституту на 2012–2032 роки, розробленої Інститутом та погодженої МОЗ 5 березня 2012 року. Однак жоден із запланованих до 2020 року заходів не виконано.

Зокрема, не проведено будівництво та оснащення центру дитячої онкології, реконструкцію лабораторного центру та його оснащення, патологоанатомічного корпусу, віварію, аптеки, харчоблоку, адміністративного корпусу, приміщень для створення центру реабілітації, зон відпочинку для персоналу і пацієнтів та інших заходів зі зміцнення матеріально-технічної бази Інституту. Ризики невиконання I етапу Концепції розвитку до передбаченого 2022 року є високими. МОЗ не здійснював управління ризиками та внутрішній контроль і моніторинг стану виконання заходів Концепції розвитку.

3.2. У періоді, охопленому аудитом, реалізація двох проєктів – "Покращення якості променевої терапії" та "Запровадження медичної інформаційної системи в Національному інституті раку" (далі – "Запровадження інформаційної системи") – не проводилася; лише частково реалізовано проєкт "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні" (далі – "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"); скоригована ПКД, яка мала бути результатом використання коштів на проєкт "Реконструкція і розширення Інституту", – відсутня.

3.3. Відсутність реалізації розпочатого у 2011 році проєкту "**Покращення якості променевої терапії**" спричинила недоступність більшості онкологічних хворих до високоякісної третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та розширення спектру можливостей лікувальних процедур у комплексній променевій терапії. За таких обставин лінійний прискорювач вартістю 26550,0 тис. грн вже понад 10 років перебуває на відповідальному зберіганні в Міноборони, його апаратне та програмне забезпечення застарілі та потребують оновлення.

3.4. Невизначеність строків реалізації та джерел фінансування проєкту "**Запровадження інформаційної системи**" створює ризики його зриву. Як наслідок, медична інформаційна система в Інституті та персоніфікований контроль за використанням лікарських засобів і товарів медичного призначення не впроваджено, не модернізовано програмного забезпечення Національного канцер-реєстру. Отже, не здійснено запровадження медичної інформаційної системи в Інституті, яка є однією з передумов переходу Інституту на фінансування за програмою медичних гарантій.

3.5. У разі відсутності додаткового фінансування в сумі 9915,5 тис. грн існує ризик незавершення в поточному році проекту "**Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики**", реалізація якого триває. За таких умов, строки закінчення реконструкції лабораторії та її оснащення, яка має забезпечити всі види молекулярно-генетичної діагностики для всіх верств населення та дослідження донорів для трансплантації кісткового мозку, знову будуть відтерміновані.

3.6. Внаслідок нереалізації проекту "**Реконструкція і розширення Інституту**" не забезпечено збільшення ліжкового фонду Інституту, приведення у відповідність із сучасними нормативами умов перебування пацієнтів у стаціонарі для надання високоякісної медичної допомоги онкохворим. Після 2013–2014 років, з часу початку реконструкції клініки № 1 та закладення фундаменту клініки № 3, вже сьомий рік поспіль роботи не проводяться.

4. Інститутом належним чином не організовано систему внутрішнього контролю, передбачену Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062. Внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу відсутні, що є порушенням пункту 8 (підпунктів 2–5) зазначених Основних засад, чим не забезпечено продуктивного, економного, результативного, з дотриманням вимог законодавства використання бюджетних коштів.

Як наслідок, у 2018 – 2020 роках та I кварталі 2021 року з порушенням чинного законодавства витрачено 60291,5 тис. грн (з них з порушенням Бюджетного кодексу – 58317,1 тис. грн), із заподіянням матеріальної шкоди – 9796,7 тис. грн, нерезультативно – 9648,0 тис. грн, неекономно – 2865,5 тис. грн, непродуктивно – 925,8 тис. грн, створено ризики нерезультативного використання коштів – 4864,4 тис. грн, допущено порушень Закону України від 25.12.2015 № 922 "Про публічні закупівлі" (далі – Закон № 922) – на загальну суму 25224,9 тис. гривень.

До такого стану використання коштів призвело і незабезпечення належного контролю з боку МОЗ, як головного розпорядника бюджетних коштів, який відповідно до пункту 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України "здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективно, результативно і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів у бюджетному процесі".

4.1. У порушення частини третьої статті 51 Бюджетного кодексу України Інститутом у 2018–2020 роках укладено договори на електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, комунальні послуги за відсутності

встановлених МОЗ лімітів споживання, за якими проведені розрахунки на загальну суму 57954,0 тис. гривень.

4.2. Загальна сума встановлених аудитом порушень законодавства та умов Колективного договору при здійсненні видатків на оплату праці становить 1092,8 тис. гривень. Зокрема, з порушенням вимог підпункту 2 Положення про преміювання працівників Інституту, затвердженого додатком 1 до Колективного договору, та без обґрунтування розміру трудового внеску кожного працівника у 2018 і 2020 роках виплачені премії щомісячні та до державних свят на суму 871,6 тис. гривень.

З порушенням Закону України від 26.11.2015 № 848 "Про наукову і науково-технічну діяльність", яким визначено проведення лише фундаментальних і прикладних наукових досліджень, Інститут у 2018 та 2020 роках виконував чотири ініціативні (пошукові) роботи, що не передбачено вказаним Законом, на що незаконно витрачено 881,6 тис. гривень.

Передання Інститутом у 2020 році ЛЗ та продуктів харчування на відповідальне зберігання постачальникам відповідно на суми 5202,4 тис. грн та 447,2 тис. грн, які понад рік не використовуються, свідчить про нерезультативне витрачання коштів на їх придбання. Після завершення аудиту частина ЛЗ повернена зберігачем Інституту, станом на 01.09.2021 на відповідальному зберіганні залишаються ЛЗ на суму 2790,2 тис. грн та фактично не використовуються для лікування пацієнтів.

Станом на 01.05.2021 в Інституті зберігаються і підлягають утилізації в зв'язку з псуванням і забороною використання ЛЗ та МВ, термін придатності яких минув, на загальну суму 8292,7 тис. грн (з них закуплені у період 2018 – 2020 років за кошти КПКВК 2301170 – 21946 од. на суму 3004,6 тис. грн), чим завдано матеріальної шкоди. Зазначений факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів.

Внаслідок несвоєчасних розрахунків з постачальником ЛЗ (ПАТ "Державна акціонерна компанія "Ліки України") за наказами Господарського суду м. Києва з Інституту в безспірному порядку в 2021 році списані штрафні санкції та судовий збір на загальну суму 948,6 тис. грн, що призвело до нерезультативного витрачання коштів.

Інститутом у 2018–2020 роках та протягом I кварталу 2021 року на забезпечення стипендією аспірантів, за відсутності затверджених тем кандидатських дисертацій та індивідуальних планів наукових робіт, витрачено 401,7 тис. грн, що свідчить про непродуктивне їх використання.

Бюджетні кошти на придбання ЛЗ, продуктів харчування та медичного обладнання за завищеними цінами, оплату послуг із зберігання матеріальних цінностей, які тривалий час не використовуються, а також на виплату стипендії аспірантці, зарахованій понад державне замовлення, у сумі 2865,5 тис. грн витрачено неекономно.

Накопичення Інститутом значних залишків ЛЗ, термін придатності яких мине найближчим часом (4365,0 тис. грн), несвоєчасні розрахунки за поставлені ЛЗ з постачальником та звернення до суду щодо стягнення боргів і штрафних санкцій (499,4 тис. грн) спричинило утворення ризиків заподіяння матеріальної шкоди на суму 4864,4 тис. гривень.

4.3. Кошти в сумі 2975,3 тис. грн на виконання трьох НДР, дві з яких МОЗ призупинені, а одна не впроваджена, використані у 2018–2020 роках нерезультативно.

Здійснені Інститутом видатки у 2018 році за рахунок коштів резервного фонду в сумі 515,1 тис. грн на улаштування системи водостоку при проведенні капітального ремонту покрівлі, яка через два роки потребує проведення повторних робіт, свідчить про непродуктивне використання коштів резервного фонду державного бюджету.

Витрачено Інститутом у 2018–2020 роках кошти в сумі 1504,0 тис. грн на послуги з виготовлення ПКД з проведення капітального ремонту та технічного переоснащення трьох об'єктів, яка фактично в Інституті відсутня, на проведення незалежної оцінки п'яти транспортних засобів без отримання Звіту про незалежну оцінку вартості майна, чим завдано матеріальної шкоди. Ці факти містять ознаки кримінальних правопорушень та потребують оцінки правоохоронними органами.

У порушення Закону № 922 у 2019–2020 роках здійснено закупівлю на загальну суму 25224,9 тис. грн: ЛЗ (14739,1 тис. грн) та медичного обладнання (9580,0 тис. грн) без застосування процедур закупівель (частина десята статті 3 Закону); послуг з проведення поточного ремонту огорожі на території Інституту (595,7 тис. грн), харчових продуктів (310,1 тис. грн) – з поділом предметів закупівлі з метою уникнення відкритих торгів (частина сьома статті 2 Закону).

4.4. Відсутність контролю з боку керівництва Інституту за обґрунтованістю планування, своєчасним укладанням та виконанням договорів, своєчасністю розрахунків за ними, призвело до повернення наприкінці 2018, 2019 та 2020 років до державного бюджету коштів, як невикористаних, у загальній сумі **17089,1 тис. грн, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.**

Щорічні інвентаризації активів і зобов'язань в Інституті проводилися формально і з порушенням встановленого порядку, а незастосування затвердженої у бюджетній установі облікової політики призвело до недостовірності даних бухгалтерського обліку та створило передумови для незаконного і неефективного використання бюджетних коштів.

Відсутність належного внутрішнього контролю за використанням Інститутом матеріальних цінностей призводило до їх значних залишків і нестач.

Встановлено несвоєчасне та неправильне відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності Інститутом фінансово-господарських операцій на

суму 280368,0 тис. грн, із порушенням стандартів, принципів, методів і процедур облікової політики.

Рівень імплементації рекомендацій за результатами здійснених МОЗ внутрішніх аудитів був вкрай низьким.

5. Інститутом не забезпечено повноти надходження до спеціального фонду державного бюджету плати за надані медичні послуги та від здачі в оренду приміщень, достовірності фінансової і бюджетної звітності в частині власних надходжень.

Зокрема, надходження до спеціального фонду в сумі 313,1 тис. грн від наданих за умовами договорів іноземним громадянам медичних послуг, що підтверджені записами у медичних картках, на рахунок Інституту не надійшли. Факт втрати надходжень спеціального фонду державного бюджету містить ознаки кримінального правопорушення.

5.1. Господарські операції з надання медичних послуг іноземцям на платній основі у бухгалтерському обліку Інституту протягом 2018–2020 років та I кварталу 2021 року не відображалися, що призвело до внесення недостовірної інформації до бюджетної звітності.

5.2. Інститутом недоотримано надходжень до спеціального фонду на суму 157,7 тис. грн від організацій, які розміщуються на площах, що належать Інституту, у зв'язку з неналежним оформленням договорів оренди, а також 96,4 тис. грн – у зв'язку з невиконанням боржниками судових рішень щодо погашення заборгованості перед Інститутом.

5.3. Непроведення належної претензійно-позовної роботи спричинило прострочення дебіторської заборгованості у сумі 48,8 тис. грн за орендну плату і відшкодування комунальних послуг, що є ризиком втрат надходжень до спеціального фонду.

5.4. Наповнення спеціального фонду державного бюджету відбувалося за відсутності затверджених та економічно обґрунтованих тарифів на платні медичні послуги. Незабезпечення перегляду калькуляції вартості платних послуг спричинило користування Інститутом шість років поспіль нечинними тарифами. При цьому благодійні внески пацієнтів становили 1706,6 тис. грн, що є прихованою формою надання платних послуг. Зазначений стан справ містить ризики корупційних дій і ненадходжень доходів.

5.5. Не затверджено платних послуг з підготовки до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора медичних наук, підвищення кваліфікації медичних кадрів, передбачених пунктами 11, 12 Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.07.2003 № 1180 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами" (далі – Постанова № 1180), що призводить до втрати власних надходжень Інституту.

6. Нормативно-правова база з питань здійснення заходів щодо боротьби з онкологічними захворюваннями, у тому числі й діяльності Інституту, потребує суттєвого удосконалення, а саме:

- затвердження Національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року визначить основні цілі і завдання держави в цій сфері, інструменти для реалізації, ключові цільові показники та індикатори оцінки результативності;

- підготовка необхідних законопроектів для приведення засад фінансування медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, у відповідність із вимогами законодавства щодо державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) забезпечить поступове впровадження та реалізацію нового механізму фінансового забезпечення надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, у тому числі в Інституті;

- визначення переліку платних послуг третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, що надаються Інститутом на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах" (далі – Постанова № 1138), сприятиме припиненню практики здійснення населенням неофіційних платежів за медичні послуги;

- економічне обґрунтування тарифів на платні послуги, які надаються Інститутом, та їх регулювання згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548 "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)" (далі – Постанова № 1548) сприятимуть надходженню коштів до спеціального фонду державного бюджету;

- визначення єдиних методологічних засад собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються за кошти державного бюджету, оскільки Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 № 830, втратило чинність з 01.01.2020;

- розроблення порядку визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності забезпечить виконання положень Методики розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346.

Потребує нормативного врегулювання з боку МОЗ:

– встановлення ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків до спеціального фонду державного бюджету;

– визначення заходів на середньостроковий період, що мають забезпечити в повному обсязі виконання МОЗ Рекомендацій парламентських слухань на тему: "Організація протиракової боротьби в Україні. Проблеми та шляхи їх вирішення", затверджених постановою Верховної Ради України від 02.09.2020 № 862;

– вжиття заходів щодо фінансового забезпечення в Інституті розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень та посилення кадрового потенціалу, розширення участі в міжнародній співпраці.

Потребує розроблення і затвердження Інститутом:

– перелік платних послуг третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги відповідно до Постанови № 1138 та регулювання тарифів на платні послуги згідно з Постановою № 1548.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази поінформувати Президента України.

3. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази і рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

4. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази і рішення Рахункової палати надіслати Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, рекомендувати розглянути їх на засіданні.

5. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

– затвердити невідкладно Національну стратегію контролю онкологічних захворювань до 2030 року;

– забезпечити розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України проектів законів:

про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на 2022–2025 роки, включивши до їх числа нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань, у тому числі онкологічних;

про загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

про фінансування медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, на засадах державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг);

– доручити Міністерству освіти і науки України разом з Міністерством економіки України та Міністерством фінансів України:

розробити положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету;

розробити та затвердити Порядок визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності, як це передбачено Методикою розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346;

– доручити МОЗ запровадити дієвий механізм збору якісної інформації щодо управління ЛЗ, МВ та медичним обладнанням, контролю за доступністю та якістю надання медичної допомоги пацієнтам, з урахуванням можливостей електронної системи охорони здоров'я "eHealth" цифровізації процесів моніторингу, планування закупівель, розподілу та обліку ЛЗ та МВ, фіксування причин відмов пацієнтів від медичних послуг.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати МОЗ та рекомендувати:

– розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законів про:

загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

фінансове забезпечення медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, на засадах державних фінансових гарантій медичного обслуговування (медичних послуг);

– вжити заходів щодо фінансового забезпечення в Інституті розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень і посилення кадрового потенціалу, розширення участі в міжнародній співпраці;

- забезпечити розроблення Інститутом економічно обґрунтованих розрахунків вартості медичних послуг, що надаватимуться платно, та ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;

- забезпечити процес завершення адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології та розроблення на їх основі клінічних маршрутів пацієнта при наданні онкологічної допомоги та розглянути можливість формування окремого пакета гарантованих державою медичних послуг за напрямом післяопераційного забезпечення дорослих та дітей у стаціонарних умовах онкологічного профілю;

- здійснити контроль за реалізацією ДП "Укрмедпроектбуд" проєктів "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" та "Створення сучасної клінічної бази";

- прийняти рішення щодо завершення реалізації проєкту "Запровадження медичної інформаційної системи" в Інституті;

- вжити заходів щодо погашення дебіторської заборгованості в сумі 20385,1 тис. грн;

- посилити контроль за ефективним використанням коштів та збереженням майна Інституту;

- забезпечити постійний моніторинг за виконанням рекомендацій за результатами здійснених в Інституті заходів внутрішнього аудиту;

- розглянути питання створення комісії із залученням представників громадських організацій для вивчення порушених у зверненнях громадян питань щодо доступності та якості надання медичних послуг у медичних закладах та наукових установах сфери охорони здоров'я;

- притягнути до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, які здійснювали керівництво Інститутом та не вжили достатніх заходів для законного та ефективного використання коштів державного бюджету на здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази;

- розглянути питання про результати аудиту на засіданні колегії МОЗ.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Інституту і рекомендувати:

- розробити економічно обґрунтовані тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, та забезпечити їх регулювання згідно з Постановою № 1548;

- забезпечити пацієнтів стаціонару ЛЗ та МВ, закупленими за кошти державного бюджету, у тому числі отриманими централізовано, в необхідних для лікувального процесу обсягах та безоплатно;

- вжити заходів щодо укомплектування стаціонарних відділень медичним персоналом;

– забезпечити пацієнтів стаціонару основними продуктами харчування в кількісних нормах, затверджених Порядком організації системи лікувального харчування хворих у закладах охорони здоров'я, затвердженим наказом МОЗ від 29.10.2013 № 931 "Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні" (zareєстрований в Міністерстві юстиції України 26.12.2013 за № 2205/24737);

– забезпечити укладення договорів з аспірантами, які навчаються за державним замовленням;

– розробити та затвердити перелік платних послуг, які можуть надаватися Інститутом як бюджетною науковою установою, включивши до нього послуги, пов'язані з підготовкою та проведенням захисту дисертацій, підвищенням кваліфікації медичних кадрів, передбачені пунктами 11, 12 Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами, затвердженого Постановою № 1180;

– визначити перелік медичних послуг, що можуть надаватися усім пацієнтам безоплатно;

– забезпечити повноту надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;

– оформити правовідносини з релігійною громадою Української православної церкви щодо розміщення тимчасових споруд на земельній ділянці площею 0,089 га відповідно до вимог законодавства та статуту, за погодженням з МОЗ;

– забезпечити укладання договорів оренди на фактично зайняті площі Інституту відповідно до Закону України від 03.10.2019 № 157 "Про оренду державного та комунального майна" та відшкодування йому комунальних послуг, забезпечити повноту надходження до спеціального фонду державного бюджету орендної плати;

– розробити та забезпечити виконання заходів цивільного захисту на об'єктах Інституту, відповідно до пункту 1 частини першої статті 20 Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403;

– планування видатків на закупівлю ЛЗ та МВ здійснювати з урахуванням: показників Національного канцер-реєстру, наявних залишків і централізованих поставок ЛЗ та МВ;

– з метою уникнення утилізації залишків ЛЗ, термін придатності яких минув, удосконалити їх закупівлю в децентралізованому порядку;

– з метою недопущення подальшого накопичення ЛЗ, термін придатності яких минув, неефективного використання коштів та запобігання нанесенню матеріальної шкоди, організувати належний контроль за своєчасністю використання ЛЗ або їх перерозподілом;

– вжити заходи щодо утилізації ЛЗ, термін придатності яких минув, та повернення з відповідального зберігання ЛЗ і продуктів харчування;

– розглянути питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, обов'язками яких визначені: придбання, збереження і розподіл, облік ЛЗ, МВ та продуктів харчування, контроль за якістю і термінами придатності ЛЗ та МВ, перевірка їх наявності; надання інформації завідуючим відділеннями, лікарям, старшим медичним сестрам про наявність та кількість ЛЗ та МВ;

– забезпечити ефективне функціонування системи внутрішнього контролю, як це передбачено Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062. Розробити внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу;

– розробити план заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою в ході аудиту недоліків і порушень, із визначенням термінів і відповідальних осіб, забезпечити його виконання.

8. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати ДП "Укрмепроектбуд".

9. Повідомити Офіс Генерального прокурора про виявлені в ході аудиту ознаки кримінальних правопорушень шляхом направлення рішення Рахункової палати та Звіту про результати аудиту.

10. Оприлюднити Звіт про результати аудиту і рішення Рахункової палати за результатами аудиту на офіційному вебсайті Рахункової палати.

11. Члену Рахункової палати Невідомому В. І. забезпечити надсилання до Верховної Ради України інформації про стан виконання трьома об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів із дня отримання інформації від об'єктів контролю.

12. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В. І.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан